Factsheet 8 – Langdurige zorg voor mensen met dementie

Cijfers over 2019, 2018 en 2017 uit het landelijk Register Dementiezorg en Ondersteuning

COLOFON

Factsheet 8 - Langdurige zorg voor mensen met dementie
Cijfers over 2019, 2018 en 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning

AUTEURS
Iris van der Heide, Nivel
Anke de Veer, Nivel
Robert Verheij, Nivel
Anneke Francke, Nivel

ADVISEURS
Marco Blom, Alzheimer Nederland
Julie Meerveld, Alzheimer Nederland
Karlijn Kwint, Vilans
Aloys Kersten, ministerie van VWS
Valentin Neevel, ministerie van VWS

Dit is factsheet 8 van het Register Dementiezorg en Ondersteuning. Het vormt een actualisatie van factsheet 2.

© Juli 2021 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

INLEIDING

Het Register Dementiezorg en Ondersteuning bevat bestaande landelijke gegevens over mensen met dementie. In 2020 verscheen de eerste reeks van zes factsheets op basis van gegevens uit het Register over het jaar 2017. Deze factsheet nummer 8, die gaat over het gebruik van langdurige zorg door mensen met dementie, is de tweede in een nieuwe reeks op basis van geactualiseerde gegevens uit 2019, waarbij we ook vergelijken met de cijfers uit 2018 en 2017.

HET DOEL VAN DEZE FACTSHEET

is inzicht geven in het gebruik van langdurige zorg gefinancierd vanuit de Wlz door mensen met dementie. Hierbij ligt de nadruk op de wachttijd tussen indicatie en opname in een zorginstelling (veelal een verpleeghuis of kleinschalige woonvorm) en de tijd tussen opname en overlijden. De factsheet geeft landelijke cijfers én regionale cijfers op het niveau van zorgkantoorregio's.

Meer informatie over het doel en de inhoud van het Register?
Zie: https://www.dementiezorgvoorelkaar.nl/register/

OVER WELKE MENSEN MET DEMENTIE BEVAT HET REGISTER GEGEVENS?

Volgens schattingen wonen er 290.000 mensen met dementie in Nederland, waarvan er ruim 100.000 nog geen diagnose hebben (*cijfers Alzheimer Nederland*).

Het Register bevat voor 2019 gegevens over **183.334** mensen met dementie.

De gegevens uit het Register komen uit bestaande gegevensbestanden. Een uitgebreide toelichting op de gebruikte gegevensbestanden wordt gegeven in Factsheet 7.

LEESWIJZER

Deze factsheet gaat over het gebruik van langdurige zorg door mensen met dementie in 2019, in vergelijking met 2018 en 2017.

De volgende thema's komen in deze factsheet aan bod.

1. Wlz zorg voor mensen met dementie - Landelijke cijfers

- Aantal mensen met dementie dat gebruik maakt van Wlz zorg
- Gebruikte Wlz leveringsvormen door mensen met dementie
- Wat er gebeurde na de indicatie voor Wlz zorg met verblijf
- Tijd tussen Wlz indicatie voor zorg met verblijf en verhuizing naar een zorginstelling
- Tijd tussen verhuizing naar een zorginstelling en overlijden

2. Wlz zorg voor mensen met dementie - Cijfers zorgkantoorregio's

- Gebruik leveringsvormen Wlz zorg door mensen met dementie
- Tijd tussen indicatie en opname
- Tijd tussen opname en overlijden
- Samenvatting regionale verschillen in langdurige zorg

3. Verantwoording

De term 'zorginstelling' wordt in deze factsheet als koepelterm gebruikt, waarbij het voor de groep mensen met dementie voornamelijk gaat over een verpleeghuis of een kleinschalige woonvorm.

1. Langdurige zorg voor mensen met dementie
Landelijke cijfers

AANTAL MENSEN MET DEMENTIE DAT GEBRUIK MAAKT VAN WLZ ZORG

Hoeveel mensen maakten gebruik van Wlz zorg in 2019?

76% van de mensen met dementie waar we gegevens over hebben in het Register, ontving in 2019 zorg gefinancierd vanuit de Wlz (in 2018 was dit 73% en in 2017 71%). In werkelijkheid zal dat percentage onder mensen met dementie waarschijnlijk lager zijn, omdat het Register vooral gegevens bevat over mensen die al een diagnose hebben en in beeld zijn bij organisaties en professionals. Onder 65-plussers uit de algemene bevolking gebruikte 7% Wlz zorg in 2019 en onder 80-plussers uit de algemene bevolking was dit 22% (Monitor Langdurige Zorg).

Welke Wlz leveringsvormen zijn er?

Er zijn verschillende leveringsvormen van zorg die vanuit de Wlz gefinancierd worden:

Zorg met verblijf	mensen verblijven in een zorginstelling en ontvangen daar zorg.
Volledig pakket thuis	mensen verblijven thuis en ontvangen alle geïndiceerde Wlz zorg thuis.
Modulair pakket thuis	mensen kiezen welke onderdelen van het zorgpakket zij willen ontvangen (bijv. dagbesteding).
Persoonsgebonden budget Wlz	mensen ontvangen budget om zelf contracten af te sluiten met zorgverleners voor gewenste zorg.

GEBRUIKTE WLZ LEVERINGSVORMEN DOOR MENSEN MET DEMENTIE

Figuur 1. Verdeling naar leveringsvorm van de Wlz zorg in percentages voor 2017, 2018 en 2019

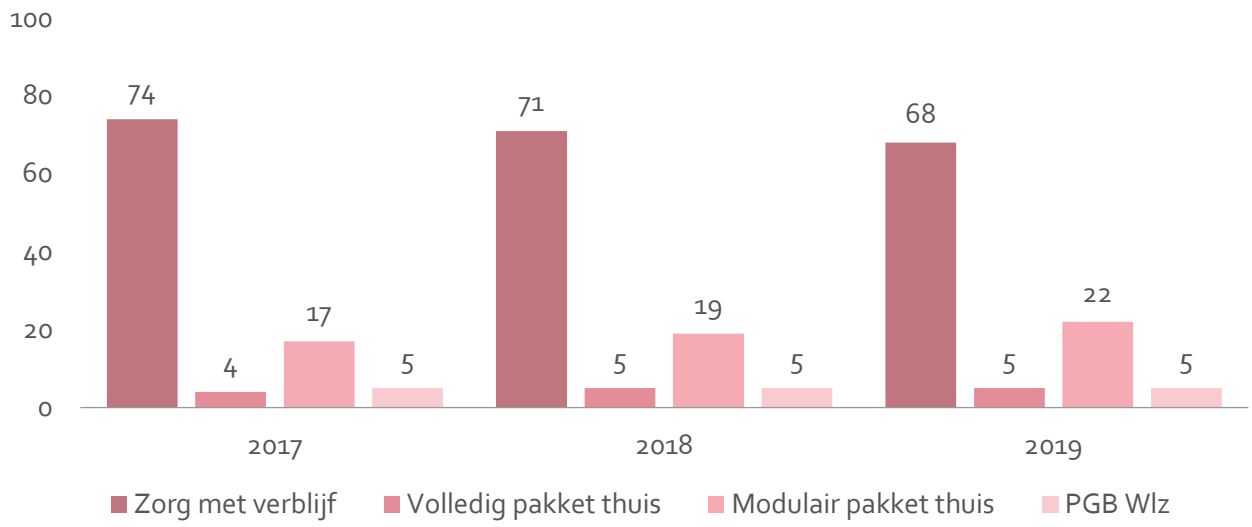

In 2019 zien we ten opzichte van 2018 en 2017 een daling in het percentage mensen met dementie dat zorg met verblijf ontvangt vanuit de Wlz en een lichte verhoging van het aantal dat gebruik maakt van een modulair pakket thuis, zie Figuur 1.

In 2019 ontving 68% van alle 65-plussers met een Wlz indicatie zorg met verblijf vanuit de Wlz, 5% ontving een volledig pakket thuis, 21% een modulair pakket thuis en 6% ontving PGB Wlz. Voor 80 plussers waren deze percentages respectievelijk 68%, 6%, 21% en 5%. Deze voorlopige cijfers zijn afkomstig uit de Monitor Langdurige Zorg (bron pakketten en bron pgb) en komen overeen met de percentages voor mensen met dementie in 2019, zoals weer gegeven in Figuur 1.

WAT ER GEBEURDE NA DE INDICATIE VOOR WLZ ZORG MET VERBLIJF

Van de mensen met dementie die in 2019 voor het eerst een indicatie voor Wlz zorg met verblijf ontvingen was:

58% binnen 6 maanden opgenomen in een verpleeghuis of andere zorginstelling (in 2018 was dit 66% en in 2017 63%).

20% overleden voordat opname in een zorginstelling kon plaatsvinden (in 2018 was dit 23% en in 2017 18%).

21% na 6 maanden nog niet opgenomen in een zorginstelling (in 2018 was dit 11% en in 2017 18%).

Opvallend hierbij is de niet-lineaire trend over de drie jaren heen. Er zijn momenteel geen goede vergelijkingscijfers vanuit de algemene bevolking beschikbaar om deze trend aan te kunnen staven.

TIJD TUSSEN WLZ INDICATIE ZORG MET VERBLIJF EN VERHUIZING NAAR EEN ZORGINSTELLING

Tijd tussen afgifte van indicatie voor zorg met verblijf en verhuizing naar een zorginstelling*

De tijd tussen het krijgen van een Wlz indicatie voor zorg met verblijf en de verhuizing naar een zorginstelling neemt over de jaren 2017 – 2019 toe:

29% van de mensen met dementie die in 2019 voor het eerst een indicatie voor zorg met verblijf kreeg, kon binnen 6 weken terecht in een zorginstelling (in 2018 was dit 33% en in 2017 39%).

71% verhuisde na 6 weken of langer naar een zorginstelling (in 2018 was dit 67% en in 2017 61%).

De mediane tijd tussen afgifte van een Wlz indicatie voor zorg met verblijf en verhuizing naar een zorginstelling is 15 weken in 2019, 12 in 2018 en 10 in 2017.

Figuur 2. Percentage mensen met dementie naar tijd tussen Wlz indicatie voor zorg met verblijf ontvangen in 2019 en verhuizing naar een zorginstelling*

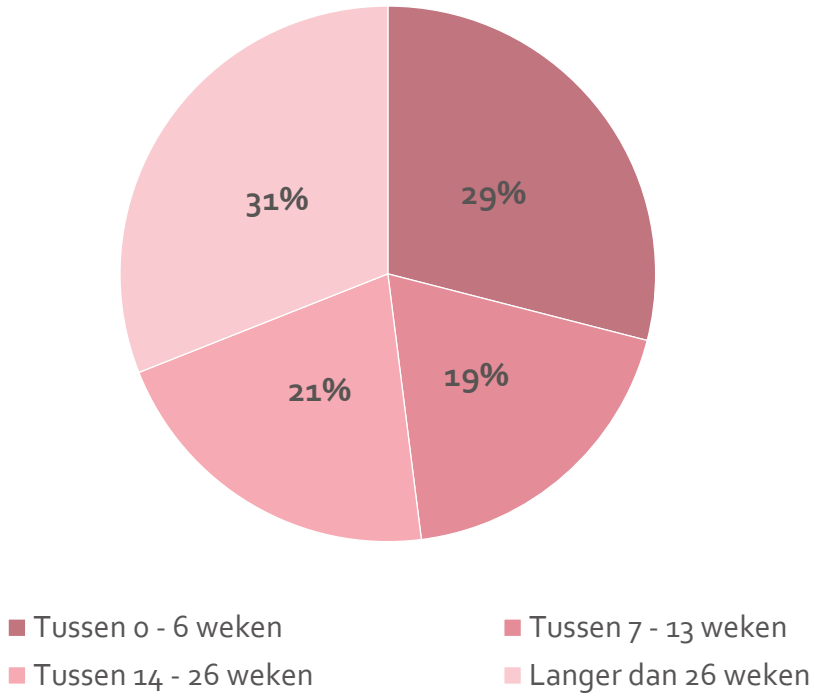

* Dit betreft mensen die in het rapportagejaar voor het eerst een indicatie kregen voor zorg met verblijf en die daadwerkelijk werden opgenomen in het rapportage jaar óf in het daarop volgende jaar. Mensen die voor opname overleden, of die niet werden opgenomen in het rapportagejaar of het daarop volgende jaar, zijn in deze analyse niet meegenomen.

TIJD TUSSEN VERHUIZING NAAR EEN ZORGINSTELLING EN OVERLIJDEN

Figuur 3. Percentage mensen met dementie naar tijd tussen verhuizing naar een zorginstelling en overlijden in 2017, 2018 en 2019

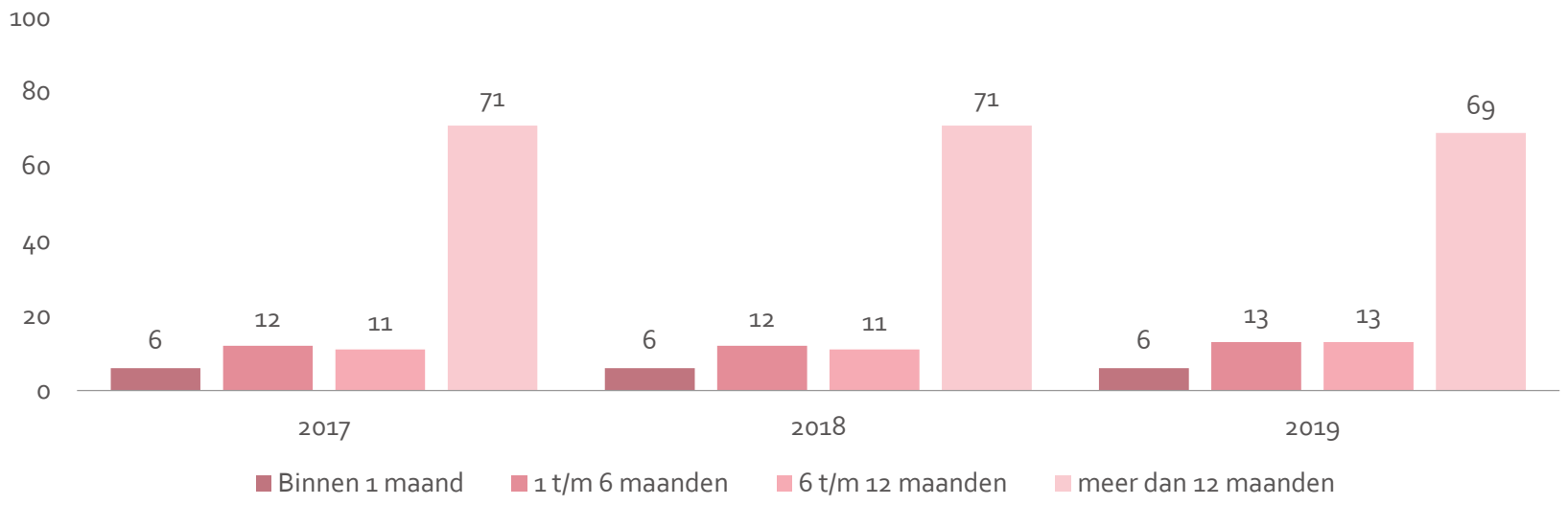

Figuur 3 laat zien dat onder mensen met dementie de tijd tussen verhuizing naar een zorginstelling en overlijden meestal meer dan een jaar betreft en dat de verdeling door de jaren heen vrijwel gelijk is.

De tijd tussen verhuizing naar een zorginstelling en het overlijden is berekend op basis van mensen met dementie die in het rapportagejaar verhuisden. Voor de datum van overlijden zijn gegevens over het rapportagejaar en het hele daaropvolgende jaar gebruikt. De groep die na verhuizing langer dan 12 maanden in de zorginstelling was bestaat uit mensen die na meer dan 12 maanden zijn overleden of nog in leven zijn.

2. Langdurige zorg voor mensen met dementie
Cijfers zorgkantoorregio's

GEBRUIK LEVERINGSVORMEN WLZ ZORG DOOR MENSEN MET DEMENTIE – REGIONAAL

Tabel 1. Gebruik Wlz leveringsvormen in 2019 per zorgkantoorregio (percentage van het totaal aantal afnamen)

ZORGKANTOORREGIO	Zorg met verblijf	Volledig pakket thuis	Modulair pakket thuis	PGB	ZORGKANTOORREGIO	Zorg met verblijf	Volledig pakket thuis	Modulair pakket thuis	PGB
LANDELIJK	68%	5%	22%	5%	Noord- en Midden-Limburg	63%	7%	25%	5%
't Gooi	64%	7%	23%	5%	Noord-Holland Noord	66%	8%	23%	4%
Amstelland/De Meerlanden	69%	1%	27%	3%	Noordoost-Brabant	64%	5%	27%	4%
Amsterdam	67%	3%	21%	9%	Rotterdam	71%	4%	20%	5%
Apeldoorn/Zutphen	70%	7%	19%	4%	Twente	67%	4%	22%	7%
Arnhem	67%	5%	22%	5%	Utrecht	64%	7%	22%	6%
Drenthe	72%	8%	16%	4%	Waardenland	75%	2%	18%	4%
Flevoland	66%	8%	19%	7%	West-Brabant	70%	3%	21%	6%
Friesland	77%	2%	15%	6%	Westland Schieland Delfland	69%	2%	26%	3%
Groningen	78%	1%	18%	3%	Zaanstreek/Waterland	67%	7%	23%	3%
Haaglanden	71%	2%	19%	9%	Zeeland	73%	4%	21%	3%
Kennemerland	67%	11%	19%	3%	Zuid-Holland Noord	68%	2%	26%	4%
Midden-Brabant	65%	6%	23%	6%	Zuid-Hollandse Eilanden	67%	4%	25%	5%
Midden-Holland	64%	4%	25%	6%	Zuid-Limburg	69%	11%	17%	4%
Midden-IJssel	68%	9%	17%	5%	Zuidoost-Brabant	65%	5%	24%	5%
Nijmegen	65%	5%	25%	5%	Zwolle	68%	7%	22%	3%

TIJD TUSSEN INDICATIE EN OPNAME – REGIONAAL

Figuur 4. Percentage mensen met dementie naar wachttijd tussen indicatie en opname per zorgkantoorregio in 2019

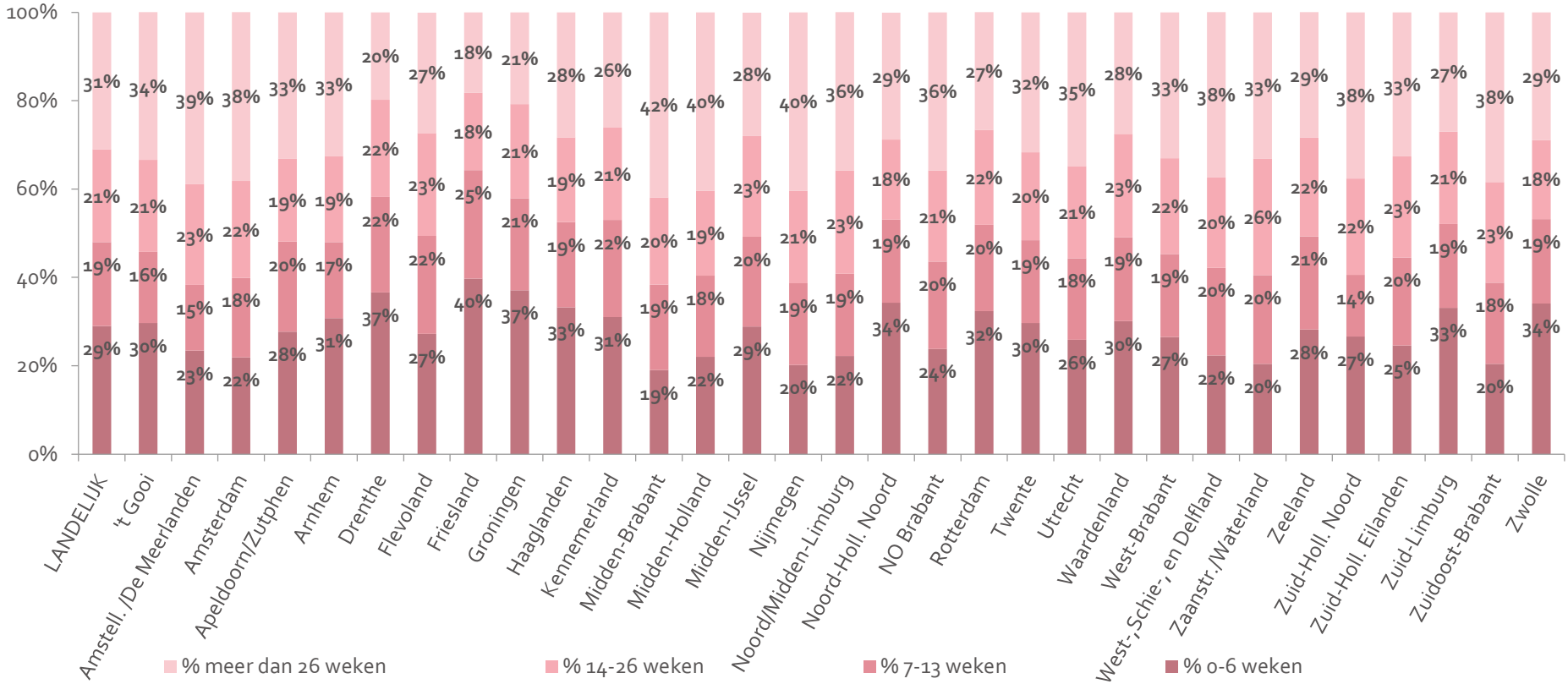

TIJD TUSSEN OPNAME EN OVERLIJDEN – REGIONAAL

Figuur 5. Percentage mensen met dementie naar tijd tussen opname en overlijden per zorgkantoorregio in 2019

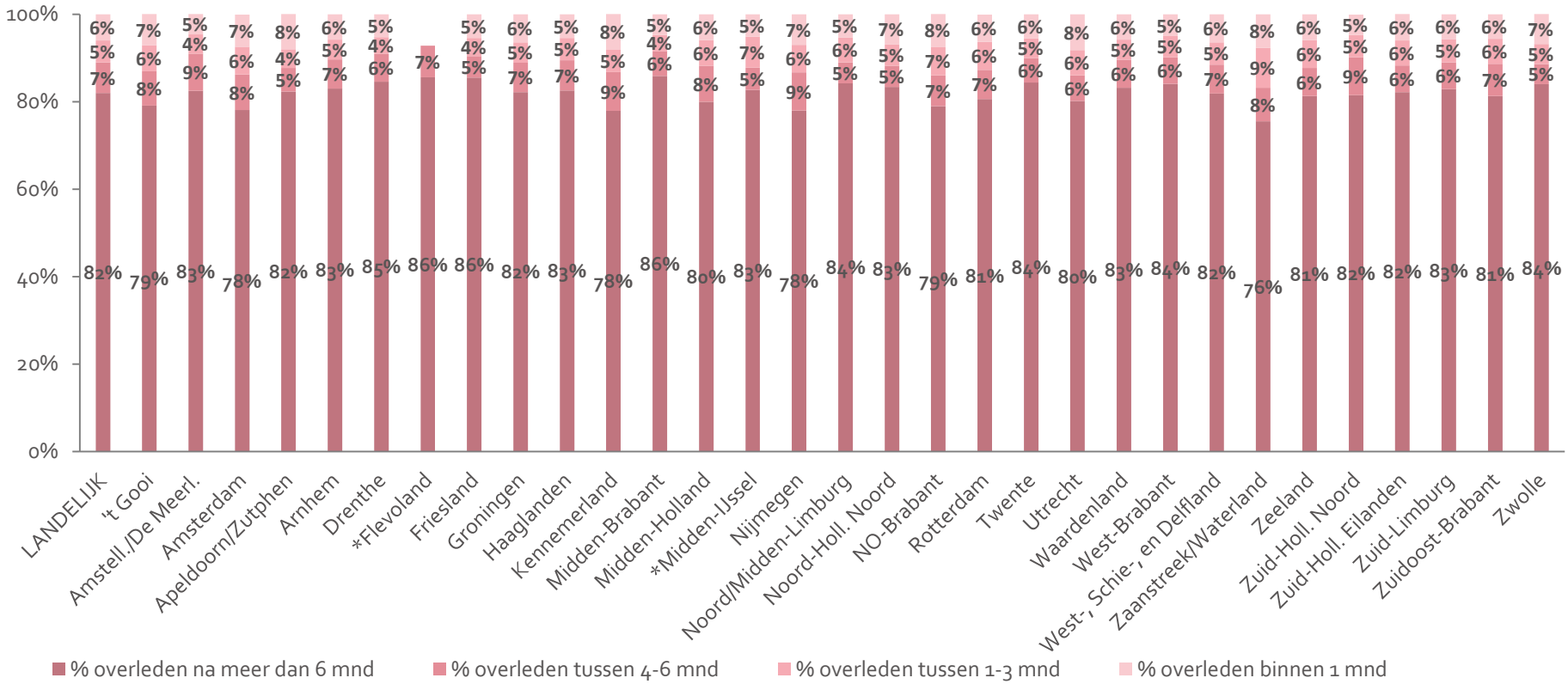

*Voor deze regio ontbreken categorieën, omdat deze categorie minder dan 10 personen betreft.

SAMENVATTING REGIONALE VERSCHILLEN IN LANGDURIGE ZORG

Zorg met verblijf meest gebruikte vorm van Wlz zorg

In alle zorgkantoorregio's werd in 2019 het meest gebruik gemaakt van zorg met verblijf, met percentages variërend tussen de 63% en de 78%. In 2018 varieerde dit percentage tussen de 64% en de 82% en in 2017 tussen de 67% en de 83%. Het gebruik van volledig pakket thuis is in 2019 net als in 2018 en 2017 opvallend hoog in de regio Kennemerland (11%). In Zuid-Limburg ligt het gebruik van volledig pakket thuis met 11% in 2019 ook opvallend hoog ten opzichte van andere regio's én ten opzichte van 2018 (8%) en 2017 (4%). Het gebruik van het Persoonsgebonden Budget ligt in 2019, net als in 2018 en 2017, in alle zorgkantoorregio's onder de 10%.

In meeste regio's toename in tijd tussen afgifte Wlz indicatie voor zorg met verblijf en verhuizing naar zorginstelling

In 2019 zien we net als in 2018 en 2017 grote variatie tussen zorgkantoorregio´s in tijd tussen het ontvangen van een Wlz indicatie voor zorg met verblijf en verhuizing naar een zorginstelling. In Friesland zien we in alle jaren het hoogste percentage mensen met dementie dat binnen zes weken na de indicatie verhuist. Voor het merendeel van de regio´s geldt dat het percentage mensen dat binnen zes weken verhuist in 2019 lager ligt dan in 2018 en 2017. Alleen in Noord-Holland Noord, Rotterdam, Westland Schieland en Delfland, Zuid-Holland Noord en Zuid-Limburg zien we dat dit percentage in 2019 hoger ligt. Het percentage dat na meer dan 26 weken verhuist ligt in 2019 in het merendeel van de regio's hoger dan in 2018 en 2017.

Tijd tussen verhuizing naar een zorginstelling en overlijden vergelijkbaar tussen regio's en door de jaren heen

De tijd tussen verhuizing naar een zorginstelling en overlijden varieerde weinig tussen zorgkantoorregio's. In alle regio's overleden in 2019 veruit de meeste mensen met dementie na 6 maanden of langer te zijn verhuisd. Dit percentage varieerde tussen de 78% en 86%. In 2018 varieerde dit net als in 2017 tussen de 80% en de 87%.

3. Verantwoording

Op welke gegevensbestanden is de informatie over langdurige zorg gebaseerd?

De informatie in deze factsheet is gebaseerd op gegevens over afgegeven Wlz indicaties en het gebruik van zorg gefinancierd vanuit de Wlz. De gegevens zijn afkomstig van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) en van het Centraal Administratie Kantoor (CAK) en zijn landelijk dekkend. Het bestand met gegevens over Wlz indicaties bevat alle geldige indicaties die door het CIZ zijn afgegeven voor Wlz gefinancierde zorg aan personen die ingeschreven stonden in de Basis Registratie Personen (CBS Catalogus). Het bestand met gegevens over zorg waarvan de kosten voor rekening van de Wlz komen en waarvoor een eigen bijdrage betaald moet worden, heeft ook betrekking op mensen die ingeschreven stonden in de Basis Registratie Personen (CBS Catalogus) .

Waar komt de informatie over 65-plussers en 80-plussers vandaan die gebruikt is om te vergelijken?

Om de informatie over het gebruik van verschillende typen Wlz zorg bij mensen met dementie in perspectief te plaatsen wordt dezelfde informatie ook gegeven voor de groep 65-plussers en 80-plussers uit de algemene bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van cijfers uit de Monitor Langdurige Zorg (MLZ). Wanneer van toepassing, is de link naar de betreffende data toegevoegd. De cijfers uit 2019 zijn voorlopige cijfers.

De cijfers over mensen met dementie zijn gebaseerd op het zorggebruik van alle mensen met dementie van wie er gegevens in het Register staan. Dit is inclusief de jonge mensen met dementie (40-65 jaar). Omdat dit een relatief kleine groep is (7,4%) is ervoor gekozen om referentiecijfers te geven die betrekking hebben op mensen van 65 jaar en ouder uit de algemene populatie.

NIVEL
Kennis voor betere zorg